

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БТ «МЕРЕЖА» м. КРИВИЙ РІГ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

I Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»

*м. Кривий Ріг
15 лютого 2018 року*

УДК 159.98
ББК 88.573 я 5

Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 15 лютого 2018 року). – Кривий Ріг, 2018. – 437 с.

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Донецького юридичного інституту МВС України
(протокол № 10 від 28 березня 2018 року)*

Публікується за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів», яка відбулася 15 лютого 2018 року у Донецькому юридичному інституті МВС України (м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, 21).

Видання може бути корисним для працівників правоохоронних органів, аспірантів (ад'юнктів), слухачів магістратури, студентів та курсантів вищих навчальних закладів, а також всім, хто цікавиться проблемами психологічного забезпечення правоохоронних органів.

Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

© ДЮІ МВС, 2018

Юрченко Р.А., Данилевський А.О. Применение символдраммы в практике работы с жертвами, пережившими сексуальное насилие	330
Яновська Л.В. Метафора казки та метафоричних асоціативних карт у діяльності психолога	334
Яроменюк М.А., Медведєв В.С. Порівняльна психолого-юридична характеристика професійної деформації та професійного вигорання прокурора	337

Секція № 5

«Організація психологічного розвитку професійної спрямованості курсантів та студентів вишу зі специфічними умовами навчання»

Борисюк О.М. Психологічні умови формування управлінської компетентності у майбутніх полісменів	340
Вавринів О.С. Професійна мотивація майбутніх рятувальників до діяльності в особливих умовах	343
Вишневський С.В. Підготовка майбутніх правоохоронців: навчання методам подолання психологічного стресу та профілактика вигорання	345
Вишніченко С.І. Кататимно-імагінативна психотерапія в роботі з психічною травмою	349
Гапоненко Л.О. Психологічні тренінги з розвитку професійної спрямованості студента	353
Головков О.М. Заходи стимулювання в системі психолого-педагогічного супроводження освітньої та службової діяльності курсанта	356
Делія Ю.В. Особливості професійно-психологічного навчання працівників місцевої (муніципальної) поліції в сучасних умовах	358
Карамушка Л.М. Соціальна напруженість в організаціях: сутність та основні види на мезо- та мікро- аналізу	361
Карамушка Л.М., Креденцер О.В., Івкін В.М., Терещенко К.В., Лагодзінська В.І., Ковальчук О.С. Зв'язок негативних психічних станів персоналу з компонентами та індексом організаційної культури освітніх організацій	365
Кириченко А.А. Новая доктрина одиннадцятиуровневого психологического образования	369
Кокш К.А. Організаційна модель психолого-педагогічного супроводження процесу адаптації курсантів першого курсу до навчання у ВНЗ зі специфічними умовами	372
Колєсова О.В., Гурський В.Є. Психологічна модель розвитку курсантів із використанням імітаційних засобів навчання	377
Куфлієвський А.С., Серєда Ю.І., Якименко О.С. Професіоналізація психологів під час навчання у вищому навчальному закладі цивільного захисту України	380
Кучеренко С.М. Формування психологічної готовності курсантів до майбутньої діяльності в екстремальних умовах	384

Вавринів Олена Степанівна

викладач кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Успішна реалізація особистості в професії залежить від здібностей, знань та навичок засвоєних під час навчання у ВНЗ, досвіду здобутого на практиці. Але застосування професійних знань, вмінь та практичного досвіду залежить від мотивації професійної активності. Усвідомлення особливостей вибраної професії, процесу навчання та професійної діяльності пов'язана з тим, якого особистісного сенсу набувають для людини професійні цілі, зміст діяльності, вимоги професійного та етичного характеру. Проте бажання оволодіти професією та процес становлення особистості як фахівця значною мірою залежить від професійної мотивації.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі представлено багато наукових праць щодо проблеми розвитку мотивації та її впливу на реалізацію певної діяльності (А. Маслоу, Б. Ломов, В. Бодров, В. Ткаченко, Д. Ольшанський, Е. Дісі, Е. Ільїн, К. Хойос, Л. Шумакова, М. Матюхіна, Н. Лебедева, О. Гончарова, Т. Матіс та ін.). На основі теоретичного аналізу поняття мотивації розглядається за двома напрямками: 1) мотивація - сукупність психологічних утворень, які спонукають працівника до виконання певних дії або до конкретних моделей поведінки (потреби, наміри, прагнення, мотиви, цілі); 2) мотивація - як механізм управління, який спонукає працівника до певної діяльності та орієнтує на досягнення відповідного результату [1].

Мотивація керує поведінкою особистості в залежності від її потреб. Домінуючі мотиви особистості впливають на її діяльність, в тому числі і на професійну. Якщо людина обирає певний вид діяльності, можна припустити, що саме ця діяльність допоможе їй задовольнити свої потреби та бажання. Мотивація фіксує стан професійної діяльності особистості й визначається постійно змінним співвідношенням різних спонукань, що включає в себе мотиваційна сфера. До таких спонукань належать: професійне покликання, професійні наміри, потреба в професійній праці, ціннісні орієнтації у професійній діяльності, мотиви професійної діяльності [2].

На основі вище сказаного, мотивацію професійної діяльності можна трактувати як процес та результат формування професійно важливих мотивів. Та для визначення професійної мотивації майбутніх рятувальників необхідно звернути увагу на специфіку їхньої майбутньої діяльності. Оскільки діяльність рятувальників відноситься до складних, ризиконебезпечних видів професійної діяльності та характеризується екстремальним умовами праці, завданнями, виконання яких пов'язано із ризиком для життя та здоров'я як самих рятувальників так і потерпілих,

важкістю виконання професійних задач в умовах жорстких обмежень в часі, підвищеним рівнем відповідальності за професійні помилки, високою ймовірністю нанесення шкоди колегам та потерпілим під час виконання службових завдань.

Саме така специфіка діяльності рятувальників підвищує рівень необхідності вивчення їхньої професійної мотивації та викликає інтерес багатьох науковців. Проаналізувавши специфіку діяльності працівників аварійно-рятувальних підрозділів, можна сказати, що професійна мотивація майбутніх рятувальників це процес та результат формування професійно важливих мотивів, які виникають на основі усвідомлення цінності їхньої майбутньої професії, визначення основних аспектів службової діяльності та виконання службових обов'язків. Оскільки йдеться про майбутніх рятувальників – курсантів вишів із специфічними умовами праці, то відповідальність за формування сприятливої мотивації до служби та усвідомлення специфіки майбутньої діяльності значною мірою лягає на науково-педагогічний персонал.

З огляду на те, що професійна мотивація майбутніх рятувальників залежить від сформованості професійно важливих мотивів, доцільно буде сказати, що в кожного майбутнього рятувальника при виборі професії переважають різні мотиви. Для одних важелем вибору даної професії було соціальне визнання, самовдосконалення, альтруїстичні мотиви, тоді як для інших висока та стабільна оплата праці та налагодження впливових соціальних зв'язків.

Щодо класифікації професійних мотивів представників ризиконебезпечних професій найбільш повною є класифікація запропонована Тімченком О.В. В якій автор виділяє 5 типів професійних мотивів: 1. Адекватний тип, який характеризується тим, що ціннісні орієнтації та пов'язані з ними професійні мотиви повністю узгоджуються з суспільною поведінкою особистості. 2. Ситуативний тип, пов'язаний з романтичною привабливістю професії або матеріальними інтересами. 3. Конформіський тип, властивий тим працівникам, які обрали професію під впливом референтної групи. 4. Компенсаторний тип, який притаманний особам, що прагнуть подолати слабкі сторони своєї особистості завдяки обраній діяльності. 5. Кримінальний тип, який характеризується антисоціальною спрямованістю та прагненням використовувати професію в своїх цілях [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що мотивація професійної діяльності є динамічною системою, яка змінюється відповідно до етапів професійного становлення фахівця. Професійна мотивація курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання є значимим фактором успішної реалізації в майбутній професійній діяльності. Тому під професійною мотивацією майбутніх рятувальників розуміємо динамічну систему психологічних особливостей, яка регулюватиме та стимулюватиме поведінку особистості майбутнього рятувальника в небезпечних умовах праці.

Список використаних джерел:

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
2. Ковальчук О.П. Теоретичні аспекти дослідження мотивації професійної діяльності військовослужбовців / О.П. Ковальчук // Вісник Національного університету оборони України. – 2011. – № 21. – С. 135 – 139.
3. Тімченко О.В. Професійний стрес працівників органів внутрішніх справ України (концептуалізація, прогнозування, діагностика та корекція): дис. доктора психол. наук: 19.00.06 / Тімченко Олександр Володимирович. – Харків, 2003. – 427 с.

Вишневський Сергій Вацлавович

завідувач відділення психологічного забезпечення відділу кадрового забезпечення Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ: НАВЧАННЯ МЕТОДАМ ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТРЕСУ ТА ПРОФІЛАКТИКА ВИГОРАННЯ

Синдром професійного вигорання є одним із наслідків професійного стресу. Специфіка роботи правоохоронців полягає у тому, що під час виконання професійних обов'язків існують ризики виникнення проблемних ситуацій з підвищеною емоційною насиченістю та складністю міжособистісного спілкування.

У даній статті ми розглядаємо досягнення курсантами у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання належного рівня психофізіологічної готовності до майбутньої професійної діяльності. Це, на нашу думку, є одним із важливих завдань професійної підготовки курсантів у ВНЗ системи Міністерства внутрішніх справ. В ієрархії людських цінностей здоров'я людини посідає провідне місце. Кожна людина завжди прагне, щоб у неї та в її близьких насамперед було відмінне здоров'я, а задоволення інших своїх життєвих потреб ставить на нижчі позиції. Саме психічне здоров'я, на нашу думку, є основою всіх аспектів здоров'я та істотно впливає на якість людського благополуччя. У науковій літературі дедалі частіше згадується синдром емоційного вигорання.

Професійне вигорання зустрічається у людей, робота яких в основному пов'язана з постійним спілкуванням, у лікарів, психологів, педагогів, робітників соціальних служб, які працюють в сфері "людина-людина". Не є винятком й професія правоохоронця.

Американський психіатр Х. Дж. Фрейденбергер ввів термін «професійне вигорання» у 1974 році для характеристики психічного стану здорових людей, які інтенсивно спілкуються з людьми та постійно